

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

13 februari 1997

VOORSTEL VAN DECREET

– van mevrouw Patricia Ceysens en mevrouw Marleen Vanderpoorten –
houdende het invoeren van een gezins- en/of welzijnseffectenrapport

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. De term "weerbaarheid" staat volop in de actualiteit : hij drukt een belangrijke gedachte uit voor onze hedendaagse samenleving. Weerbaarheid betekent weerstand kunnen bieden aan valse verlokkingen, aan een ongeremde genots-cultuur, aan druk en onderdrukking, aan eenzaamheid of onzekerheid.

Toegepast op het gezin als kleinste kern waar bescherming geboden kan worden aan kwetsbare leden van onze samenleving, kan deze term twee inhouden krijgen.

Weerbaarheid naar buiten toe (extern)

Zonder te veralgemenen kunnen we toch zeggen dat onze samenleving erg hard kan zijn. Mensen kunnen weliswaar dagelijks tekenen van vriendschap ondervinden, en er bestaat zoiets als georganiseerd vrijwilligers- en liefdadigheidswerk, maar het kan ook niet worden ontkend dat mensen vaak geestelijk en lichamelijk gekwetst worden in onze maatschappij. Het is dan ook goed dat er het gezin is als een veilig nest waarop men kan terugvallen. Meer zelfs : naast een publieke sfeer moet er ook plaats zijn voor een private sfeer, die vrij is van overheids-inmenging. Het afgeschermd gezinsleven waar de vrije waardenbeleving mogelijk is, is dus belangrijk, en vormt een bron van externe weerbaarheid.

Waarbaarheid naar binnen toe (intern)

De beslotenheid van het gezin mag uiteraard geen vrijbrief zijn voor het plegen van geweld binnen het gezin. Toch mogen we niet vergeten (of verzwijgen) dat een groot deel van de diverse vormen van misbruiken binnen het gezin voorkomen. Het is zinvol om te ijveren voor een gezin waar gelijkwaardige partners niet bang hoeven te zijn voor elkaar, waar ze niet hoeven te zwijgen over onrecht dat hen wordt aangedaan, of waar ze niet onderdrukt worden. Precies om te garanderen dat misdrijven gepleegd in de meest intieme sfeer kunnen worden aangeklaagd, heeft de maatschappij baat bij de weerbaarheid van de individuele (volwassen) gezinsleden. In die zin kunnen we spreken van de interne weerbaarheid van het gezin.

2. De term "weerbare gezinnen" getuigt van een visie op ons maatschappelijk model. En toch

voldoet hij om de volgende redenen niet volledig :

- Ten eerste roept de term "gezin" een ideaalbeeld op. Nog al te vaak wordt het gezin als een ideale situatie voorgesteld. Op zich is daar natuurlijk niets verkeerd mee, integendeel. Alleen is zo'n ideale situatie niet voor iedereen weggelegd. We moeten dan ook voorzichtig zijn dat we mensen niet kwetsen en als mislukt bestempelen, hetzij omdat ze anders willen zijn, hetzij omdat deze ideaalsituatie voor hen gewoon niet haalbaar is. Het is de verdienste van de vierde wereldbeweging om daarvoor de aandacht op te eisen.
- Ten tweede is de term "gezin" ook beperkt. Het gezin wordt nog steeds gedefinieerd als de gemeenschap van man, vrouw en (eventueel) kinderen. Die definitie is beperkt tot twee generaties, de ouders en de kinderen. De discussie moet echter worden opengetrokken tot de grootouders maar ook tot de tantes en ooms, neven en nichten. De term gezin wordt dan ook het best verruimd tot het begrip familie. Vandaag blijft de discussie over de relatie gezin, arbeid en de combinatie daarvan meestal beperkt tot de vraag hoe de opvang en verzorging van kinderen moet worden georganiseerd. Maar moeten we niet net zo goed aandacht hebben voor de verzorging en opvang van een bejaarde ouder of een gehandicapt familielid ? Willen we een coherent gezins- en welzijnsbeleid uitbouwen dan moeten we ook oog hebben voor deze noden. Het vangnet dat het gezin vaak is, wordt het best uitgebreid tot de familie.

De leefkringen die de bovenstaande insluiten zijn dan die van de buren, de vrienden en kennissen, het vrije verenigingsleven en uiteindelijk de hele gemeenschap. De opeenvolging van deze kringen is niet zonder belang. Het komt er immers op aan ervoor te zorgen dat iemand die om de een of andere reden door de mazen van het net valt, de kans heeft in een volgende leefkring te worden opgevangen. Zo zou ieder mens moeten kunnen genieten van de spontane solidariteit van zijn medemens in gezins-, familie-, buurt- of verenigingsverband. Het laatste vangnet dat ter beschikking staat, is dat van de verplichte solidariteit georganiseerd door de overheid.

3. Van meet af aan moet worden benadrukt dat politici zich in dit domein – meer nog dan in andere – uiterst bescheiden moeten opstellen. Ze kunnen de samenleving niet maken en

mogen ook niet doen geloven dat ze dat wel kunnen.

Een en ander neemt niet weg dat het interessant kan zijn te evalueren hoe een bepaald voorstel of ontwerp van decreet het gezins- en welzijnsbeleid beïnvloedt. Denken we maar aan de recent genomen beslissing om kleuters vanaf drie jaar naar school te laten gaan of nog aan de op til zijnde wijziging van de successierechten. Maar ook het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zal een belangrijke repercussie hebben op de toekomst van de jonge Vlaamse gezinnen. Andere maatregelen treffen dan weer vooral de zelfredzaamheid van gehandicapten of bejaarden. Vandaar dat het nuttig kan zijn een welzijnseffectenrapport te vragen. Zo'n rapport mag evenwel niet verworden tot een pure formaliteit. De aanvraag ervan moet daarom facultatief en dus weloverwogen blijven.

Patricia CEYSENS

Marleen VANDERPOORTEN

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

Voor de toepassing van dit decreet wordt verstaan onder :

1° gezin : de aangelegenheid bedoeld in artikel 5, § 1, II, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen ;

2° welzijn : het geheel van de aangelegenheden bedoeld in artikel 5, § 1, II, 2° tot 7°, van dezelfde bijzondere wet ;

Artikel 3

Het Vlaams Parlement kan vragen dat een gezins- en welzijnseffectenrapport wordt opgesteld over alle bij het Vlaams Parlement aanhangige ontwerpen of voorstellen van decreet of amendementen hierop, uitgezonderd ontwerpen van decreet betreffende begroting, rekeningen, leningen en domeinverrichtingen alsmede amendementen hierop.

Dit rapport wordt opgesteld door een bij decreet op te richten welzijns- en gezinsraad.

Artikel 4

Het gezins- en/of welzijnseffectenrapport onderzoekt de weerslag van een ontwerp of voorstel van decreet of amendementen hierop op het welzijn van de bevolking, wat betreft de aangelegenheden bedoeld in artikel 2.

Het gezins- en/of welzijnseffectenrapport gaat na wat de eventuele positieve of negatieve gevolgen zijn van de maatregel en formuleert alternatieven voor het voorstel of ontwerp van decreet of amendementen hierop die hetzelfde doel beogen, maar die de negatieve gevolgen vermijden of milderden.

Patricia CEYSENS

Marleen VANDERPOORTEN
